

Prof. Horálek ajunge la aceste concluzii sprijinindu-se atît pe o cercetare critică a textului, cît și pe baza unei analize a limbii. Erudiția autorului s-a dovedit nu numai în studiile sale despre diferite probleme lingvistice, dar mai ales în cunoscuta sa lucrare de sinteză: *Introducere în studiul limbilor slave*². Analiza lingvistică este urmărită sub aspect lexical și gramatical. După părerea autorului, cauzele diferențierii lexicale nu trebuiesc căutate numai în evoluția în timp a textului, în deosebirile dialectale și în posibilitatea variantelor din lectura originalului grecesc, ci și în diferențierea stilistică a traducerilor, precum și în rectificările suplimentare aduse după modele grecești. Dacă în partea lexicală, Horálek a avut un predecesor în Jagić,³ în partea privitoare la analiza gramaticală trebuia să-și deschidă drumul singur. Aici a lăsat la o parte problemele privitoare la grafie, fonetică și morfologie, ca fiind nu numai relativ bine studiate, și s-a concentrat asupra aspectului sintactic, în sensul larg al cuvîntului. Acest capitol este de fapt un șir de studii de amănunt, prețioase din punct de vedere al scopului lucrării, atît pentru cunoașterea mai profundă a sintaxei slave vechi, cît și pentru studiul comparat al limbilor slave.

Desigur, cercetarea aspectelor studiate ar putea fi continuată, de ex. prin studierea frazeologiei. Scepticismul autorului pare uneori prea mare, ca în problema dativului adnominal, cînd nu este admisă posibilitatea unei influențe a mediului balcanic. Ar fi recomandabil, în unele cazuri, o clasificare mai clară a materiei spre a releva cititorului, mai puțin atent, observațiile prețioase. Lipsește deasemeni lista bibliografiei folosite.

În concluzie, lucrarea prof. Horálek constituie o contribuție însemnată la dezvoltarea studiilor de slavistică, în genere.

I. Smrčková (Praga).

L. SADNIK UND R. AITZETMÜLLER, *Handwörterbuch zu den altkirchenslawischen Texten*. Heidelberg, Winter, 1955, XX + 342 p. (Indogerm. Bibliothek, II. Reihe).

Timp de decenii slaviștii au avut drept instrumente de lucru pentru slava veche (și redacțiile slave bisericești) *Lexiconul* lui Fr. Miklosich (1862—1865) și *Dicționarul* lui A. Vostokov (*Словарь церковно-славянского языка*), apărut cu cîțiva ani înainte (1859—1861). Se simțea de mult nevoia alcătuirii unui dicționar al textelor vechi slave «canonice», apărute în epoca «veche slavă» (pînă la sfîrșitul sec. al XI-lea), ceea ce și întreprinde în prezent Institutul slav al Academiei cehoslovace de științe. Pînă la apariția acestei lucrări fundamentale, slaviștii au primit un dicționar de proporții mai reduse, dar alcătuit la un înalt nivel științific, «Mic dicționar pentru textele vechi slave», datorit lui L. Sadnik și R. Aitzetmüller.

În extragerea materialului, autorii s-au limitat doar la textele vechi slave canonice, așa cum au fost stabilite în lucrările moderne asupra slavei vechi (Cf. N. van Wijk, *Geschichte der altkirchenslawischen Sprache*, Berlin — Leipzig, 1931; J. Kurz, *Pocet Fr. Trávníčkovi a F. Wollmanovi*, Brno, 1948, p. 286).

La unele din textele vechi există glosare complete, întocmite de V. Jagić, S. Severianov, K. Meyer, St. Słonski, care au și fost folosite de autorii lucrării de față.

În dicționarul lor, autorii urmăresc nu numai scopuri lexicografice propriu zise (înregistrarea cuvîntelor și sensurilor lor principale), ci și etimologice și gramaticale. «Handwörterbuch» cuprinde trei părți: 1) dicționarul propriu zis, 2) dicționar invers, 3) partea etimologică.

În partea întâia (p. 1—170), fundamentală, cuvintele sînt prezentate în ordine strict alfabetică, cu indicarea variantelor la locul respectiv (trimiterile se face la forma corectă din punct de vedere etimologico-ortografic). Cuvintele sînt transcrise cu alfabet latin, conform transcripției științifice (inclusiv menținerea lui *b* și *z*: ex. *světlz*), iar sensurile sînt redată în limba germană. În afară de cuvintele comune, se dau și nume proprii, cu indicarea, de

² Cf. *Úvod do studia slovanských jazyků*, Praga, 1955.

³ Cf. *Entstehungsgeschichte der altkirchenslawischen Sprache*, Berlin, 1913, ed. II.